

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Partneriaethau
Dyddiad y Cyfarfod:	2 Tachwedd 2017
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol Gofal Cymdeithasol a Gwasanaethau Plant / Pennaeth Gwasanaethau Cymorth Cymunedol
Awdur yr Adroddiad:	Liana Duffy, Swyddog Comisiynu a Thendro Atal Digartrefedd
Teitl:	Strategaeth Digartrefedd Sir Ddinbych 2017-21 a Chynllun Cefnogi Pobl/Atal Digartrefedd Sir Ddinbych 2018/19

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Strategaeth Digartrefedd Sir Ddinbych 2017-21 (y Strategaeth – Atodiad 1) a Chynllun Cefnogi Pobl/Atal Digartrefedd Sir Ddinbych 2018/19 (y Cynllun – Atodiad 2) – y mae'r ddau ohonynt yn amlinellu cynlluniau a chamau gweithredu'r Tîm Atal Digartrefedd (a'n partneriaid) ar gyfer mynd i'r afael â digartrefedd a'i achosion.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Galluogi'r Pwyllgor Archwilio i ystyried a gwneud sylwadau ar y Strategaeth a'r Cynllun cyn eu cyflwyno ger bron y Cabinet ym mis Rhagfyr 2017, a'r Pwyllgor Cydweithredol Rhanbarthol ym mis Ionawr 2018.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn:

- 3.1 ystyried y Strategaeth (Atodiad 1) a'r Cynllun (Atodiad 2) ac adrodd yn ôl gydag unrhyw sylwadau ac argymhellion;
- 3.2 cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o'r Effaith ar Les (Atodiadau 1(a) a 2(a)) fel rhan o'i ystyriaethau.

4. Manylion yr adroddiad

4.1

Ar hyn o bryd, mae'r Tîm Atal Digartrefedd yn Sir Ddinbych (sy'n cynnwys Cefnogi Pobl a digartrefedd statudol, a arferai gael ei alw'n Datrysiadau Tai) wrthi'n datblygu ei Strategaeth Digartrefedd 4 blynedd (Atodiad 1) a'i Gynllun Blynyddol ar gyfer 2018/19 (Atodiad 2).

4.2

Mae Cefnogi Pobl yn Rhaglen gan Lywodraeth Cymru sy'n ariannu cefnogaeth ar gyfer amrediad eang o brosiectau i bobl 16 + sy'n ddigartref neu mewn perygl o fod yn ddigartref. Y nod yw atal digartrefedd lle bynnag y bo hynny'n bosibl, gweithio gyda'r gymuned a'n partneriaid i nodi a mynd i'r afael â'i achosion, a grymuso pobl i fyw mor annibynnol ag sy'n bosibl. Digartrefedd statudol yw'r ymateb cyfreithiol pan fo rhywun

yn ddigartref neu dan fygythiad o ddigartrefedd, sy'n cynnwys cefnogaeth i atal a datrys digartrefedd a darparu llety dros dro pan fo hynny'n briodol.

4.3 Mae Deddf Tai (Cymru) 2014 yn ei gwneud yn ofynnol i bob Awdurdod Lleol gynnal adolygiad o ddigartrefedd yn eu hardal ac yna datblygu Strategaeth Digartrefedd yn seiliedig ar ganfyddiadau'r adolygiad. Dyma Strategaeth Digartrefedd gyntaf Sir Ddinbych, sy'n rhoi manylion ein 6 blaenoriaeth strategol ar gyfer y 4 blynedd nesaf i fynd i'r afael â digartrefedd yn Sir Ddinbych ac, yn y pen draw, cael gwared arno'n gyfan gwbl – gydag ymrwymiad cadarn i ymyrryd yn gynnar ac atal.

4.4 Dyma'r 6 Blaenoriaeth Strategol a nodir yn y Strategaeth Digartrefedd:

- **Datblygu Gwasanaeth Atal Digartrefedd cyfannol**
- **Atal digartrefedd yn erbyn y prif achosion.**
- **Lleihau'r defnydd o lety dros dro, a cheisio rhoi diwedd ar ddefnyddio llety Gwely a Brecwast.**
- **Gwella mynediad at lety**
- **Datblygu ymagwedd integredig ar gyfer pobl ddigartref gydag anghenion cymhleth**
- **Atal pobl ifanc rhag mynd yn ddigartref**

4.5 Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i ni gyflwyno Cynllun Blynyddol i'r Pwyllgor Cydweithredol Rhanbarthol ym mis Ionawr bob blwyddyn. Mae ein Cynllun Blynyddol yn rhoi trosolwg o'n blaenoriaethau a'n cynlluniau ar gyfer 2018/19, pam rydym ni'n gwneud yr hyn rydym ni'n ei wneud a beth mae hyn yn ei olygu i'r bobl y mae'n effeithio arnynt. Mae'r Cynllun Blynyddol yn rhan allweddol o'n llwyddiant i gyflawni yn erbyn y Strategaeth 4 blynedd, gyda ffocws ar ddatblygu gwasanaethau a gomisiynir.

4.6 Dyma'r 5 Blaenoriaeth Strategol a nodir ar gyfer y Cynllun Blynyddol:

- **Cynnwys Dinasyddion** – wrth wraidd cynllunio a darparu ein gwasanaethau
- **Y Strategaeth Digartrefedd** – cefnogi ei datblygiad a'i gweithrediad; blaenoriaeth gyffredinol sy'n gosod ein cyfeiriad am y 4 blynedd nesaf
- **Cynaliadwyedd gwasanaethau cynnal sy'n ymwneud â thai** – yng nghydestun toriadau i wariant cyhoeddus (gan gynnwys dros 20% o doriadau (£1.5 miliwn) i'r Grant Cefnogi Pobl ers 2012), a diwygiadau lles
- **Trechu Tlodi**
- **Cydgomisiynu/Cydweithredu** – yn lleol ac yn rhanbarthol

4.7 Bydd y Cynllun Blynyddol hefyd yn cynnwys cynllun gwario blynyddol llawn ar gyfer y Grant Cefnogi Pobl; ond nid yw'n bosibl cynhyrchu cynllun gwario nes bydd ein cyllideb yn cael ei chadarnhau gan Lywodraeth Cymru. Mae'n rhaid i gost Cynllun Gwario Cefnogi Pobl fod wedi'i gynnwys o fewn yr arian sydd ar gael.

5. **Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**

Bydd y camau gweithredu arfaethedig o fewn y Strategaeth a'r Cynllun Blynyddol yn cyfrannu at gefnogi Cynllun Corfforaethol Sir Ddinbych 2017-22 yn y meysydd canlynol:

- Mae pawb yn cael eu cefnogi i fyw mewn cartrefi sy'n bodloni eu hanghenion

- Mae'r Cyngor yn gweithio gyda phobl a chymunedau i gynyddu annibyniaeth a chadernid
- Mae pobl iau eisiau byw a gweithio yma, ac mae ganddynt y sgiliau i wneud hynny

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Bydd gan gamau gweithredu gofynnol y Strategaeth 4 blynedd oblygiadau sylweddol ar gyfer y gyllideb ddigartrefedd statudol a'r Grant Cefnogi Pobl - y mae'r olaf o'r rhain wedi'i glustnodi gan Lywodraeth Cymru, ac y mae'r cyntaf yn dod o'r gyllideb Gwasanaethau Cymorth Cymunedol ganolog. Fel gydag unrhyw strategaeth o'r fath, bydd angen buddsoddiad adnoddau sylweddol. Bydd hyn yn cael ei reoli o fewn y cyllidebau presennol sydd wedi'u dyrannu; ond bydd gofyn hefyd i'r Tîm Atal Digartrefedd weithio a buddsoddi ar y cyd â phartneriaid mewnol ac allanol. Bydd unrhyw gynlluniau o'r fath yn cael eu datblygu a'u rheoli trwy'r sianelau perthnasol, gan gynnwys y Grŵp Cynllunio Atal Digartrefedd. Mae hefyd yn hanfodol i ni gael cefnogaeth ar bob lefel, gan gynnwys yn gorfforaethol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

- 7.1 Cynhaliwyd Asesiad o'r Effaith ar Les ar gyfer y Strategaeth Digartrefedd ddrafft ar 28/03/2017, ar y cyd ag is-grŵp y Grŵp Llywio Atal Digartrefedd. Sgoriodd y Strategaeth 21 allan o 24 o ran ei gynaliadwyedd, a chasglwyd ei fod yn cael effaith gadarnhaol ar bob un o'r 7 Nod Lles (gyda strategaethau clir wedi'u nodi i fynd i'r afael ag unrhyw ganlyniadau negyddol anfwriadol posibl). Mae'r Strategaeth yn cydnabod yn glir nad materion brics a mortar yn unig sy'n bwysig mewn perthynas â thai, a bod llety a chefnogaeth o safon yn cyfrannu at wella iechyd, lles ac ansawdd bywyd. Adolygwyd yr Asesiad ar ôl i gyfnod ymgynghori ffurfiol y Strategaeth (13/07/2017 - 10/08/2017) ddod i ben, ac nid oedd angen gwneud unrhyw newidiadau – gweler Atodiad 1(a).
- 7.2 Cynhaliwyd Asesiad o'r Effaith ar Les ar gyfer Cynllun Cefnogi Pobl/Atal Digartrefedd drafft 2018/19 ar 18/04/2017, ar y cyd â'r Grŵp Cynllunio Atal Digartrefedd. Nid yw'n syndod i'r Cynllun Blynyddol, yn debyg iawn i'r Strategaeth, sgorio 22 pwynt allan o 24 o ran ei gynaliadwyedd, a nodwyd ei fod yn gwneud cyfraniad cadarnhaol i bob un o'r 7 Nod Lles (gyda strategaethau clir wedi'u nodi i fynd i'r afael ag unrhyw ganlyniadau negyddol anfwriadol posibl). Adolygwyd yr Asesiad ar ôl i gyfnod ymgynghori ffurfiol y Cynllun (27/06/2017 - 22/08/2017) ddod i ben, ac nid oedd angen gwneud unrhyw newidiadau - gweler Atodiad 2(a).

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gydag Archwilio ac eraill?

- 8.1 Mae'r Strategaeth wedi'i seilio ar ganfyddiadau Adolygiad Digartrefedd 2016, a lywiwyd gan ymgynghoriad sylweddol. Yna, fe'i datblygwyd yn bennaf gan y Grŵp Llywio Atal Digartrefedd amlasiantaeth, gyda mewnbwn ychwanegol gan y Grŵp Cynllunio Atal Digartrefedd (sef Cefnogi Pobl yn flaenorol). Mae hefyd wedi bod trwy gyfnod ymgynghori ffurfiol (13/07/2017 - 10/08/2017), pan geisiwyd adborth dinasyddion, darparwyr gwasanaethau a'n partneriaid eraill.
- 8.2 Mae'r blaenoriaethau a'r camau gweithredu a nodir yn y Cynllun Blynyddol wedi'u llywio gan ystod o wybodaeth y buom yn ei chasglu drwy gydol y flwyddyn, gan gynnwys barn dinasyddion, gyda'n Swyddog Cynnwys Dinasyddion yn cydweithio'n

agos ar brosiectau i sicrhau bod lleisiau pobl yn cael eu clywed. Ar bob cam yn natblygiad y Cynllun, ymgynghorwyd â'r Grŵp Cynllunio Atal Digartrefedd, a chafwyd eu cymeradwyaeth. Bu'r Cynllun hefyd trwy gyfnod ymgynghori ffurfiol (27/06/2017 - 22/08/2017), pan gafodd ei drafod mewn nifer o fforymau cynllunio ac eraill.

8.3 Ymgynghorwyd ar y Strategaeth a'r Cynllun hefyd yn y Diwrnod Atal Digartrefedd Blyneddol ym mis Awst, a fynychwyd gan nifer o ddinasyddion a budd-ddeiliaid eraill.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Bydd y goblygiadau o ran cost yn dod yn fwy eglur wrth i'r ddau gynllun ddatblygu. Er y credir bod lefelau cyllido'r grant Cefnogi Pobl yn sefydlog ar y cyfan yn y tymor byr, gallai newidiadau i bolisi neu ddsbarthiad gael effaith yn y dyfodol. Dull cyffredinol y cyngor yw pasio gostyngiadau mewn arian grant ymlaen i'r maes gwasanaeth a ddarperir.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Er gwaethaf cyhoeddiadau cyllideb diweddar gan Lywodraeth Cymru yn nodi na fydd y Grant Cefnogi Pobl yn cael ei leihau ar lefel genedlaethol, gallai Llywodraeth Cymru barhau o hyd gyda fformiwla ailddosbarthu'r Grant CP. Byddai hyn yn golygu gostyngiad yn y grant i Sir Ddinbych. Mae Sir Ddinbych wrthi'n cynllunio'n barhaus i liniaru unrhyw ostyngiad yn y grant yn y dyfodol, er mwyn sicrhau bod y cynllun yn parhau'n ariannol hyfyw ac o fewn yr adnoddau sydd ar gael.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae penderfynu ar gynnwys unrhyw gynllun, strategaeth neu ddogfen bolisi arall yn gofyn am gymeradwyaeth Aelod Arweiniol y Cabinet, yn unol ag Offeryn Statudol 2001 Rhif 2291 (W,179) Rheoliad 4 (3) (c) + (d)

Mae Adran 7.4 Cyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu pwerau'r Pwyllgor Archwilio o ran datblygu ac adolygu polisi.

Swyddog Cyswllt:

Swyddog Comisiynu a Thendro

Tîm Atal Digartrefedd

Rhif ffôn: 01824 712304